

**Conan Doyles
profeterade
undervattenskrig**

Återutgivning av text från 1915

Conan Doyles
profeterade undervattenskrig
– Återutgivning av text från 1914

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-490-3

Copyright © 2019 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksforlaget.se (imprint)

Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

Författaren Arthur Conan Doyle är mest känd för sina berättelser om mästerdetektiven Sherlock Holmes.

Men i början av andra världskriget vållade han stor sensation genom att förutspå hur effektivt ett helt nytt vapen skulle vara: ubåten.

I den här texten får du läsa en sammanfattning av den novell författaren skrev under sommaren 1914 – en månad före krigsutbrottet. Det visade sig snart att hans oro för effektiva ubåtar var berättigad.

Den här texten publicerades ursprungligen i februari år 1915 i tidningen "Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning" med titeln "Kapten Sirius — Englands besegrare. Conan Doyles profeterade undervattenskrig". Texten publicerades anonymt.

Författaren Arthur Conan Doyle, (1859–1930), blev världsberömd i början av 1890-talet med sina böcker och noveller om detektiven Sherlock Holmes.

Conan Doyles profeterade undervattenskrig

Den här texten publicerades ursprungligen i februari år 1915 i tidningen "Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning" med titeln "Kapten Sirius — Englands besegrare. Conan Doyles profeterade undervattenskrig". Texten publicerades anonymt.

Mindre än en månad före krigsutbrottet, i juli förra året, lästes i "The Strand" en berättelse av *Conan Doyle*, som genom sitt sensationella ämne väckte ett betydligt uppseende och i vida kretsar framkallade diskussion. Berättelsen — "*Danger*" — skildrade ett uthungringskrig mot England, som fördes av en liten Nordsjöstat, Noreland, närmast tänkte man på Belgien, och som på få veckor bragte det stolta Albion på knä. Berättelsen vann sin aktualitet genom amiral Percy Scotts föregående märkliga varningar, som ställde i utsikt, att Englands sjömakt vilken dag som helst kunde finnas av noll och intet värde mot det nyaste sjövapnet, undervattensbåtarna. Under diskussionen om Conan Doyles diktade framställning blev det även från sjömilitära engelska auktoriteter uttalat, att skildringen ingalunda vore fantastisk, men att det mycket väl kunde komma att verkligheten utspelas, vad författarens fantasi skapat, säkerligen med

utgångspunkt i Scotts kritik av engelska flottan.

Snarare än någon kunnat ana tycks den situation, som den engelske romanförfattaren sökt skildra, bli rena allvaret, och då bokens innehåll i dessa dagar torde läsas med allmänt intresse, lämna vi här en sammanfattning av Conan Doyles korta krigsnovell efter den svenska översättning, som i dagarne utkommit.

”Det är häpnadsväckande” — så börjar skildringen, i vilken den som talar är bokens hjälte, kapten Sirius, mannen som för Norelands undervattensflotta till aktion — ”att engelsmännen, som ha rykte om sig att vara en praktisk nation aldrig sågo den fara de voro utsatta för.” Deras slagflotta behärskade havet, de hade hela eskadrar av Dreadnoughts och en ofantlig överlägsenhet vad såväl torped- som undervattensvapnet beträffar, en duktig armé, trots dess begränsade antal, och dock — ”när prövningens dag kom tjänade hela denna imponerande stridsstyrka till ingenting, det hade varit lika bra om den ej funnits. Englands betvingande kunde ej skett hastigare och mera fullständigt, om det ej ägt en enda pansarbåt eller ett enda regemente”.

Då händelserna börja är situationen följande:

En kolonialtvist mellan England och Noreland resulterar i att England sänder ett ultimatum med 48 timmars frist. Norelands regering ser sig ingen annan utväg än att böja sig och finna sig i förödmjukelsen: att trotsa Englands övermakt vore ju ett vansinne. Då introduceras i sista ögonblicket, innan svaret skall avges, berättelsens hjälte, kapten John Sirius, chef på en undervattensbåt, hos konungen och får redogöra för sin plan, som går ut på att öppna ett handelskrig mot England med de 8 undervattensbåtar, över vilka Norelands flotta förfogar. Det är uteslutande mot handelsfartyg, som han ämnar

operera, krigsfartygen äro för riskabla att anfalla och för övrigt må England gärna behålla dem oskadda, om det blott lyckas honom avskära livsmedeltillförseln. Hans argument verka övertygande. Svaret på Englands ultimatum inhiberas. Kapten Sirius erhåller blankofullmakt som chef för undervattensflottiljen.

Detaljerna om undervattensbåtarnas storlek, fart, aktionsradio, antalet torpeder o. s. v. överensstämma tämligen nära med de modernaste nuvarande, d. v. s. vad beträffar de fyra äldsta, som ansågos ytterst moderna år 1915; de fyra nyare representerade ungefär 25 procents framsteg. Som operationsbas väljer kapten Sirius en liten ensligt belägen villa invid kusten, 40 kilometer från närmaste hamn. En hamn skulle ej duga, ty den bleve genast blockerad. Hit beordras olja, lösa maskindelar, extra torpeder, förrådsbatterier, reservpe-riskop och allt som fordras till ersättning för förbrukat eller förstört material. Proviant tages ombord för 16 dagar. Man överenskommer om varest var och en skall operera, om mötesplats utanför engelska kusten o. s. v.; själv väljer kapten Sirius sundet vid Dover.

Så bege sig han och hans följeslagare ut på sin historiska färd, den 10 april. Den engelska flottan kryssar utanför, bevakande kusten. Han håller sig på 40 fots djup tills han kommit på andra sidan om dess linjer. Så går han upp till ytan i tillräcklig tid för att höra de första kanonskotten dåna över havet, i samma ögonblick som den i Englands ultimatum utsatta fristen utlupit. Kl. 10 nästa morgon befinner han sig utanför Essex' kust på höjden av Maplins dyner. Den engelska pressen hade förut talat om att en kordong av jagare lagts över sundet vid Dover för att hindra fientliga undervattensbåtar "ungefär lika förståndigt som att lägga en plankan över en fors för att hindra ålen komma fram".

Sedan utveckla sig händelserna med samma logiska och sinnrika följdriktighet som i en detektivroman. Smärre ångare, som komma i undervattensbåtens väg, lämnas i fred; ”stora länder provianteras icke av småbåtar”. Men strax efter kl 1 på middagen blir det första värdiga offret synligt. Genom periskopet skönjes ett rökmoln i söder, en väldig lastångare styr mot Themsens mynning. Kapten Sirius lägger sig i dess kurs, laddar sina båda torpedtuber, väntar tills ångaren befinner sig på en kvarts sjömilns distans, sätter full fart och avlossar torpeden på blott 100 meters avstånd, trycker ned rodret och går själv mot djupet. Den fruktansvärda explosionen håller nästan på att vålla undervattensbåtens undergång, men den lyckas dock komma på rätt köl och går åter upp till ytan. Den första syn som möter är ångaren, på knappt 200 meters avstånd, sjunkande; alla gå i båtarna. Ombord trodde man tydligen att fartyget stött på en mina, men så upptäcker en man i båtarna en skymt av undervattensbåtens utkikstorn och klättrar tillbaka upp på fartyget för att ge varning genom den trådlösa. Kapten Sirius, som kunnat skjuta ned honom med sitt gevär, bryr sig ej om detta, utan nöjer sig med att vifta med handen åt folket i båtarna, vilka besvara hälsningen.

Det var Adela om 15,000 ton, lastad med fruset fårkött från New Zealand, som således blev första offret. Innan den ännu hunnit sjunka under vattnet kommer en ny 15,000-tonnare, lastad med spannmål, rakt i samma kurs. Den får sin torped och går genast till botten med man och allt.

Ytterligare tre lastångare med livsmedel dela under denna första dag samma öde. Fem fartyg om sammanlagt 50,000 ton lågo nu redan på Kanalens botten. ”Londons marknader skulle redan börja känna det. Jag kunde så väl föreställa mig Londons aftontidningar

och tjutet på Fleet Street. Vi sågo resultatet av våra gärningar, ty det var riktigt löjligt att se jagarna komma snurrande som arga getingar från Sherness på aftonen. De rusade i alla riktningar över flodmynningen och aeroplan och hydroplan stodo som kråksvärmor mot den röda kvällshimmeln." En jagare upptäcker också periskopet och styr med full fart mot undervattensbåten, men denna försvann naturligtvis under vattenytan.

Följande morgon vid daggryningen påträffas ett nytt offer. Virginia, 12,000 ton, tillhörande Bibbilinejen lastad med spannmål. Den lyckades undgå den första torpeden, men träffas av den andra och går med akterskeppet till väders ned i djupet på sju minuter. Eljes ha varningarna redan hunnit göra verkan; endast kustfartyg och smärre ångare syntes till, sådana som det ej lönade mödan att sänka. Då får kapten Sirius en idé. De varnade stora ångarna borde ligga kvar i franskt farvatten. Han går därför till franska kusten.

"Det förhöll sig alldeles som jag trott. Tre stora britiska ångare lågo för ankar i Boulognes yttre hamn, ingen om mindre än 10,000 ton. Förmodligen ansågo de sig säkra i franska vatten, men vad brydde jag mig om tremilsgränsen eller internationell lag. Min regerings åsikt var att England blockerades, att livsmedel voro kontraband och att de fartyg som förde sådant skulle förstöras. Juristerna kunde ju efteråt diskutera om saken. Min uppgift var att svälta ut fienden bäst jag kunde. Inom en timme voro de tre fartygen sänkta."

På återvägen norrut från Boulogne får han se en stor ångare med amerikansk flagg komma uppför Kanalen. Så fortsätter skildringen:

"Mig gjorde det detsamma, hurudan flaggan var, om fartyget förde krigskontraband till de britiska öarna. För ögonblicket syntes icke några torpedbåtar till, så att jag kilade fram i vattenbrynet och

avfytrade ett skott över ångarens bog. Den tycktes vilja fortsätta kursen, så satte jag in ett nytt skott strax ovanför vattenlinjen. Ångaren stoppade och en förbistrad man började gestikulera på kommandobryggan. Jag lade min båt så gott som långsides.

En ström av svordomar blev svaret.

— Ni för livsmedel ombord?

— Det är ju ett amerikanskt fartyg. Ser ni inte flaggan? Vermondin från Boston.

— Ledsamt nog, kapten, har jag inte tid att prata.

Mina skott kalla hit torpedbåtarna och jag antar att den trådlösa redan ställer till förargelse för mig. Laga att ert folk kommer i båtarna.

För att visa att jag inte bluffade drog jag mig tillbaka och började sätta in skott på skott i vattenlinjen från min tolvpundare. Sedan jag knackat sex hål, fick han brått med sina båtar. Jag sköt tjugu skott och ingen torped behövdes; ångaren låg alldeles ned på sidan. Åtta båtar fulla med folk lågo bredvid då den gick till botten. Jag tror att alla blevo räddade, men jag kunde omöjligt stanna och höra efter. Krigsfartygen kommo redan tillskyndande. Jag fyllde mina tankar, gick ned under vattnet och kom upp femton sjömil därifrån. Naturligtvis visste jag att det skulle bli stor uppståndelse efteråt — som det också blev — men det hjälpte inte de utsvultna skarorna kring Londons bagare.”

Efter dessa bedrifter intresserade det naturligtvis kapten Sirius att få reda på vad man i England tänkte om saken. Han prejar en seglande lustkutter och får av dess uppskrämda passagerare ett nummer av en Londontidning. Första sidan såg föga lovande ut. Den var fylld med jättestora rubriker om engelsmannens framgångar, om huru

Blankenberg, örlogshamnen, intagits, staden bränts och den fientliga flottan tillintetgjorts. Är detta slutet?”

Inuti tidningen fanns däremot på mindre bemärkt plats en artikel med rubriken: ”Fientliga undervattensbåtar”, vari redogjordes för kapten Sirius’ och hans kamraters framfart, sänkandet av fem stora ångare utanför inloppet till Themsen, de tre på redden till Boulogne — varom franska regeringen gjort energiska föreställningar — samt vidare om en rad fartygsförluster utanför Southampton och i Irländska sjön. Artikeln slutade med orden: ”handeln har nu, så vitt det varit möjligt, riktats in i andra, tryggare kanaler och huru ledsamma än dylika händelser kunna vara och huru förlustbringande så väl för ägarna som för assuradörerna, kunna vi emellertid trösta oss med att, enär en undervattensbåt icke kan hålla sjön längre än tio dagar utan att reparera och eftersom operationsbasen blivit förstörd, måste dessa sjörövarebragder snart upphöra”.

Ännu mer värtalig var dock en liten notis i tidningen. Priset på vete, lydde den, ”som före krigsförklaringen var 36 shillings, noterades i går till 52. Majs har gått upp från 21 sh. till 37, korn från 19 till 35 och socker från 11 sh. 3 d. till 19 sh. 6d.”.

Undervattensbåtarna lyckas komma hem till sin bas och intaga nya förråd samt fortsätta sitt förstörelseverk så snart några handelsfartyg våga sig fram. Men inom kort är hela tillförseln så gott som stoppad. Assuranspremierna stiga så att knappast någon fraktfart kan förekomma, det blir hungersnöd i landet.

”I de större städerna skreko massorna på bröd utanför rådhusen, ämbets- och tjänstemän blevo överfallna, stundom mördade av vildsinta skaror. I London vaktades ministrarnas bostäder av starka soldatpiketer, under det en gardesbataljon ständigt var lägrad kring

parlamentshuset. Och ändå hade regeringen inlåtit sig i kriget med alla partiers bifall.”

Sådan var ställningen i mitten av maj, blott fem veckor efter krigets öppnande. England insåg nu att situationen var ohållbar och erbjöd fred. Det lilla Noreland insåg att det borde nöja sig med mycket billiga villkor, intet skadestånd annat än vad som kunde komma att tilldömas de neutrala för deras fartygsförluster.

En fingerad artikel i Times, som drar konklusionerna av det hela, avslutar varningsordet. England måste vara rustat mot risken av utsvältning genom handelskrig, det måste ständigt ha flera månaders livsmedelsförråd samlade inom rikets gränser, därtill bör det byggas dubbla tunnlar under Kanalen o. s. v. Conan Doyle låter dessutom Times säga att det var en lycka i olyckan att motståndaren denna gång var en småstat; hade det varit en stormakt, så skulle resultatet blivit kolonialväldets förlust och upphörandet av Englands stormaktsställning.

Som slutreflexion låter så författaren kapten Sirius yttra:

”Englands dåraktiga blindhet förklaras till en del av viljan att dess fiender icke skulle använda torpeder mot handelsfartyg. Det sunda förnuftet hade bort säga England att dess fiender välja det spel som bäst passar dem — att de inte tänka fråga vad de få göra utan handla först och prata sedan. Hela världens åsikt är för närvarande att om blockad proklameras, så får man göra vad man kan mot den som söker bryta blockaden och att det är lika förståndigt att i krigstid hindra livsmedel att föras till England som det är för en belägrare att söka förekomma provianteringen av en belägrad fästning”.

Viktiga ord och personer

Assuradör.

Äldre juridiskt uttryck för den som utfärdar försäkringar. Används framför allt om sjöförsäkringar.

Albion.

Gammalt namn som användes om England och Storbritannien. Namnet kommer troligen från latinets ord "albus" som betyder "vit" och som syftar på Dovers vita klippor.

Bibbilinjen.

Svensk stavning för brittiska rederiet Bibby Line. Rederiet grundades 1807 och har fraktat både frakt och passagerare. Bibby Line har sitt högkvarter i Liverpool och bedriver fortfarande rederiverksamhet.

"d."

Förkortning för det brittiska myntet penny. När den här texten publicerades behövdes utgjorde 240 penny-mynt ett pund.

Doyle, Arthur Conan.

[1859–1930] Brittisk läkare och författare. Doyle skapade en av historiens mest kända privatdetektiver; Sherlock Holmes. Han

skrev fyra romaner och 56 noveller om Sherlock och hans kollega doktor Watson.

Dreadnought.

Namnet på den dominerande typen av slagskepp under 1900-talet. Fartygen drevs av ångturbiner och utrustades enbart med tungt artilleri

Fleet Street.

En av huvudgatorna i östra delen av centrala London. Gatan var en av de stora vägarna redan under romartiden. Under flera hundra år var de flesta av Londons, och Storbritanniens, tidningar baserade här. Ordet "Fleet Street" används därför ofta som synonym för ordet "press".

Fot.

Längdmått. En fot motsvarar 29,6 cm.

Kordong.

Ett äldre specialord som användes när ett stort antal poliser bildade en kedja för att spärra av ett område.

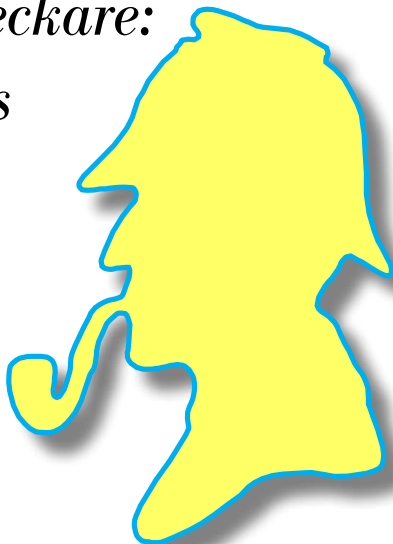
Shilling.

Äldre brittisk valutaenhet. Det gick 20 shilling på ett pund.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carring*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se